

Lebrunov obisk v Londonu

Danes popoldne bo prezident francoske republike sprejet v Londonu z vsemi častmi — Izredna diplomatska aktivnost v Londonu, Parizu in vsem svetu — Pred sklicanjem konference, ki bo odločala o nadalnji usodi sveta

LONDON, 21. marca. Davi ob 9. uri sta zapustila prezidenca francoske republike Albert Lebrun in soproga Pariz. Na pol poti jima prihiše nasproti eskadrilje angleških bombnikov in eskadra angleških vojnih ladij. V Dovru ju pozdravi vojvoda Gloucesterski. Oba visoka gosta bosta sprejela angleški kralj in kraljica na kolodvoru Victoria in bo sprejem v zgodnjih popoldanskih urah prenašal ves angleški in francoski radio, prav tako pa se bo vršil tudi televizijski prenos. S kolodvoru se odpeljeta visoka gosta v državni kočiji v Buckinghamsko palačo, kjer bosta gosta angleške kraljevske dvojice za časa svojega tridnevne bivanja v angleški prestolnici. Vse ulice so razkošno okrašene, angleški narod pa bo doprinešal dokaz o nerazrušljivosti vezi med Anglijo in vseh težkih časih.

LONDON, 21. marca. Ves London se mrzlično pripravlja na današnji obisk predsednika francoske republike in njegove soproge. Tisk poudarja, da bo današnji obisk dokazal, kako globoke korenine je poglajno medsebojno zavestljivo posebno v zadnjih dneh, ko se obe demokraciji složno borita proti grožnjam in nasiljem.

PARIZ, 21. marca. Današnji jutranji francoski tisk stoji sicer v znamenju državnega obiska v Londonu, vendar pa poseveja velik del svoje pozornosti spopadanju skupne fronte miroljubnih držav ter naglašajo izrek: »Do sem in ne dalje«.

Diplomatska aktivnost na zahodu

SEJA ANGLEŠKE VLADE.

LONDON, 21. marca. Včeraj dopoldne se je sesla polnoštevno k seji angleške vlade, manjša je samo lord Runciman. Vlada je razpravljala prvenstveno o položaju v srednji Evropi. Seja je trajala dve uri. Po seji je odšel zunanji minister lord Halifax poročati kralju, a pred sejo je bil pri nem ministrijski predsednik Chamberlain. V predsedstvo vlade so prišli nato voditelji opozicije major Attlee, Greenwood in Archibald Sinclair, za njimi pa sovjetski veleposlanik Majski in angleški veleposlanik v Parizu sir Eric Phipps. Vsi so prejeli informacije o pravikar zaključeni seji vlade.

CHAMBERLAIN SE UMAKNE?

LONDON, 21. marca. V angleški javnosti se množe glasovi, da bo Neville Chamberlain odstopil in da bo postal kot njegov naslednik na vodstvu vlade sedanji zunanji minister lord Halifax, ki je bil zadnje dni že ponovno v avdientci pri kralju. Zunanji minister bi postal zopet sir Anthony Eden.

AKCIJA ZA MEDNARODNO KONFERENCO.

LONDON, 21. marca. Včeraj so bili sprejeti v angleškem zunanjem ministruvstvu berlinski veleposlanik sir Neville Henderson, veleposlaniki Francije, Amerike, sovjetske Rusije in Poljske, poslanci Rumunije, Grčije in CSR ter namestnik nemškega veleposlanika. Vsa ta ne navadna diplomatska aktivnost je v prvi vrsti nasledek iniciative sovjetske Rusije, kateri se je končno posrečilo prepričati London o nujni potrebi sklicanja mednarodne konference vseh miroljubnih držav, na kateri naj se doleči akcija, ki bo onemogočala v bodoče vsaka presenečenja. Uradno sicer ni moglo dobiti zanesljivih informacij, vendar naj bi na omenjeni konferenci, kakor je bilo že včeraj poročano, sodelovala Velika Britanija, Francija, Rusija, Amerika, Poljska, države Balkanske zveze in še nekatere druge manjše evropske države. Angleški in francoski tisk je zavzel nasproti temu predlogu pozitivno stališče in ga navdušeno zagovarja.

NEMŠKE INFORMACIJE.

BERLIN, 21. marca. Današnji nemški tisk razpravlja o prizadevanjih zahodnih demokracij, katerih namen je obkrožitev Nemčije. Pri tem razpravljajo zlasti tudi

o voljaški moči in vrednosti posameznih držav in se izražajo zlasti o sovjetski Rusiji zelo nepovoljno. Vsi brez izjeme pa zatrjujejo, da se ustvarja ta blok proti Nemčiji. Za ustvaritev tega bloka se trudi zlasti sovjetska Rusija. Konference naj bi bila eventualno v Bukarešti. V koliko je med sovjetsko Rusijo in Veliko Britanijo že sklenjena zveza, za enkrat še ni mogoče ugotoviti, vendar obstaja resen dvom, da bi taka zveza sploh bila mogoča.

BERLIN, 21. marca. Po vesteh iz Londona je milijon Angležev podpisalo spomenico, ki je bila poslana Chamberlainu, v kateri ga prosijo, naj stoji vse za ohranitev miru in skliče čimprej zadevno mednarodno konferenco, ki naj ne bi skušala obkrožiti Nemčije, ampak rešila vsa sporna vprašanja med vsemi državami in vsaj omejila obojeboženje, ako ga že ne popolnoma odpravi.

MRZLIČNA AKTIVNOST ANGLIJE.

LONDON, 21. marca. Vsi napori angleške vlade tekom zadnjih 48 ur gredo za to, da se s posvetovanji z vladiami v dominijonih in drugimi v poštev prihajajočimi vladiami čimprej doseže skupen nastop, da se onemogoči uspeh zadnjega dejanja Nemčije na Češko-Slovaškem. V tem smislu je podal včeraj kratko in koncizno izjavo ministrijski predsednik Chamberlain v angleškem parlamentu in najavil, da bo rezultat teh pogajanj takoj objavljen, čim bo dosežen realen uspeh. Lord Halifax je v lordski zbornici to snovanje skupne fronte še bolj jasno poudaril rekoč, da se vsrjšo pogajanja prizadetih vlad na široki osnovi in imajo za cilj, ustaviti vsak nadaljnji napadalni akt.

NAPAD NA ENEGA JE NAPAD NA VSE.

LONDON, 21. marca. Lord Halifax je v svojem včerajšnjem govoru v lordski zbornici naglasil, da sta doslej obstajala dva koncepta: 1. Načelo Zveze narodov, da je namreč napad na enega napad na vse. 2. Načelo oportunitete, češ, šele direktni napad povzroči obrambo. Po zasedbi Češke je zmagnalo dokončno prvo stališče.

INICIATIVA SOJVETSKE RUSIJE.

LONDON, 21. marca. Sovjetska vlada je dostavila prizadetim vladam note s predlogom za takojšnje sklicanje mednarodne konference, da se prepreči vsaka nadaljnja napadalna akcija. Konferen-

USA, sovjetska Rusija, vzhodne in jugovzhodne ter zahodne države. S tem v zvezi je sprejel lord Halifax davi sovjetskega veleposlanika v Londonu Majskega, ter francoskega veleposlanika v Londonu. Današnji francoski jutranji tisk in prizadevanja navdušeno pozdravlja, dočim govori nemški tisk o paniki, ki je znela demokracije in ki gre za tem, da se Nemčija obkroži.

STALIŠČE POLJSKE.

VARŠAVA, 21. marca. Poljska vlada še ni priznala novega položaja Češke, ni pa tudi vložila v Berlinu nobenega protesta, kakor so jih zahodne velesile in sovjetska Rusija. Vendar pozdravljajo tu Chamberlainov govor in ostale angleške in druge ukrepe. Poljska se bo nameravane konference, ako bo objavljena, po vsej verjetnosti udeležila, njeno končno zadržanje bo pa odvisno od nadaljnjega razvoja dogodkov. V Varšavi si obetajo mnogo tudi od prihodnjega obiska zunanjega ministra Becka v Londonu in upajo, da bodo našle poljske težnje sedaj v Angliji večje razumevanje kakor doslej.

DOMINIONI ZA KONFERENCO.

LONDON, 21. marca. Akcija za snovanje skupne fronte prizadetih vlad, ki sta jo včeraj najavila Neville Chamberlain v parlamentu, lord Halifax pa v lordski zbornici, je našla na odličnem odmev po vsem britanskem imperiju. Že tekom noči so prihajale prve pritrdilne izjave dominionov.

MELBOURNE, 21. marca. Avstralski ministrijski svet se je sestel danes na izredno nujno zasedanje. Komunikate bo znan šele jutri. Pred sestankom ministrskega sveta so bili poklicani v vladno palačo načelniki generalnih štabov vojske, mornarice in letalstva.

OTTAWA, 21. marca. Kanadski ministrijski predsednik Mackenzie King je včeraj izjavil v imenu vlade, da bo Kanada smatrala vsak napad na Anglijo kot napad na Kanado.

KINGSTOWN, 21. marca. Vlada Nov. Zelande je včeraj sprejela sklep, da se takoj pridruži akciji londonske vlade.

SEJA FRANCOSKEGA MINISTRSKEGA SVETA.

PARIZ, 21. marca. Ob 17. se je sestel ministrijski svet pod predsedstvom predsednika Lebruna k važnemu zasedanju. Daladier je dobil važna pooblastila, zunanji minister Bonnet je pojasnil trenutno mednarodno stanje. Finančni minister Reynaud je predložil pooblastila, ki bi-stveno posegajo v industrijske obrate in statute velikih občin. kakor Pariza, Marseilla, Le Havre, Bordeaux itd. Celokupno francosko gospodarstvo je tako postavljeno na vojni tir. »Francija je izorenjena v ogromen vojaški arzenal, je dejal Daladier.

FRANCOSKA VOJASKA OBRAMBA.

PARIZ, 21. marca. Ministrijski svet je zasedel včeraj dve in pol ure. Sprejel je vrsto važnih ukrepov za utrditve francoske državne obrambe. Castniški in podčastniški zbor v Franciji in Severni Afriki bosta močno ojačena. V Metz u bodo ustali novi armadni zbor, trdnjava na Korziki bodo močno ojačene. Včeraj se je v Ajacciu izkrcalo 800 kolonialnih vojakov.

PARIZ, 21. marca. Francoska vlada je včeraj vpoklicala tri letniške specialstov in jih poslala v utrdbne Maginotove linije.

PARIZ, 21. marca. Važni seji v vojnem ministruvstvu so včeraj poleg šefa generalnega štaba prisostvovali guvernerji Tu-

Zapiski

Baron von Weizsäcker

Šef protokola v nemškem zunanjem ministruvstvu v Berlinu, baron von Weizsäcker spada med tiste visoke diplomatske uradnike, ki ostajajo sicer vedno za kuli-

sami, a igrajo vendarle veliko in pomembno vlogo. Weizsäcker je za zunanjim ministrom Joachimom von Ribbentropom prva osebnost v nemški diplomaciji in on sprejema tudi tuje diplomate, kadar je zunanji minister izven Berlina ali se iz posebnih razlogov ne mra osebnostno eksponirati. Tako je baron von Weizsäcker sprejel v soboto tudi veleposlanike Velike Britanije, Francije in sovjetske Rusije, ki so mu izročili proteste svojih vlad proti zasedbi Češke in zaščiti nad Slovaško ter izjavili v imenu svojih vlad, da novega položaja pravno ne morejo priznati. Veleposlanika Velike Britanije in Francije sta nato odpotovala v London, odnosno Pariz in iz obeh prestolnic napovedujejo v Berlinu še nadaljnje zadevne korake.

Kaj pričakujejo Nemci od Čehov?

Te dni je prinesla »Die Zeit«, izhajajoča v Liberu, uvedni članek, v katerem pravi med drugim: »Bilo bi netaktno in nemodro, predvsem bi se pa ne ujemalo z nemškimi značajem, če bi zdaj pričakovali od Čehov ljubezen in iskrenost. Spodobno, korektno in preudarno ravnanje je tudi mnogo prepričevalnejše kakor preveč suženjsko upogibanje hrbta. Pod vsemi okoliščinami pa moramo pričakovati od Čehov, da bi se zavedli končno svojih lastnih napak in iz tega spoznanja izvedli neizogibne posledice«.

Politična trenja med Indij

Znano je, da je indijski kongres izglasoval zaupnico Gandhiju. Toda v ozadiju je nepomirljiva, močna skupina levčarjev, ki hoče na vsak način izbrabiti »sedanje težko stanje Anglije«, kakor so se izrazili govorniki, in izkoristiti vse možnosti revolucionarnega gibanja za dosego svobode. »Napočil je čas za odločilni udarec angleškemu imperializmu. Narod naj odpove svojo pokorščino, ker v danem trenutku Angliji niso sposobni, da se indijskemu nacionalnemu gibanju postavijo odločno v bran.« Gandhi je nasprotnik vsakega prelivanja krvi in Anglija bo gotovo izbrabila priliko, da v kati zatre vsak radikalni poskus, zaneti požar na tej občutljivi točki svojega imperija.

Belgija?

V Berlinu je bil te dni ustanovljen posebni urad, ki ima nalogo zbrati podatke o belgijskih notranjih bojih. Nemčija podpira protifrancosko orientirane Flamce v njihovih bojih proti Valoncem. Urad ima sedaj nalogo zbirati vse podrobnosti tega boja in jih vsak čas dati na razpolago Adolfu Hitlerju.

Razmah italijanskega radia

Fašistična Italija si zelo prizadeva, da bi postala največja radijska velesila na svetu. Največja italijanska oddajna postaja je v rimskem predmestju Prato Smeraldo, ki jo smatrajo za najmočnejšo postajo na svetu. Je najnevarnejši nasprotnik moskovske postaje in najresnejši konkurent angleške stanice Davenport. Oddaja brez prestopa 24 ur dnevno v 18. jezikih. Italijanska radijska propaganda lahalo obseže ves svet. V Italiji sami je z močnimi poskrbljeno za to, da bi domači poslušalci ne mogli poslušati protitalijansko oddajanje tujih postaj.

(Nadaljevanje na drugi strani)

Maribor, 21. marca.

V zvezi s stalno mednarodno napetostjo, je začetkom tega meseca dvajsetletna izolacionistični senatorjev, v cilju, da prepreči oborožen napad Amerike v obrambo demokracije, vložila v ameriškem senatu zakonski predlog, s katerim naj bi se določila zakona o nevtralnosti še poostrišla. Zakon o nevtralnosti naj bi imel dodatek, po katerem ameriška vlada vojne ne bi mogla napovedati predno ne bi o tem vprašanju konsultirala narod z referendumom (ljudskim glasovanjem). Takoj za tem pa je nastopil ameriški zunanji minister Cordell Hull in naglasil pred vso javnostjo s posebnim poudarkom, ne samo da je ameriška vlada absolutno proti temu predlogu izolacionistov, marveč da bo celo sama vse podvzela, da se ukine zakon o nevtralnosti celo v sedanji obliki.

Predlog izolacionistov za uvedbo referenduma bistveno omejuje oblast ameriške vlade in je zato v nasprotju z reprezentativnim načelom, ki so ga po najzrelejšem premisleku poudarili ravno ustanovitelji ameriške republike in ga zagarantirali v sami ustavi. Reprezentativno načelo daje namreč ameriški vladi pri vodstvu državne politike najdalekosejšjo oblast. Da te ne prekorači in ne pride navzkriž z življenjskimi interesi ameriškega naroda, za to že skrbila s svojo kontrolo kongres in senat. Ustanovitelji ameriške republike so pri tem pravilno domnevali, da more samo odgovorna vlada pravilno vrednotiti interese ameriškega naroda v danem momentu, ko je samo ona po svojem položaju in organizaciji lahko v stanu, da je vsak čas avtentično obveščena o najdelikatnejših situacijah, ki morajo le v samem interesu naroda le-temu ostati prikriti. Zato bi torej narod z referendumom nikakor ne mogel pravilno odločiti o svoji usodi. To more uspešno za torek izključno je ameriška vlada z oblastjo, kakor je predvidena v ustavi in samo ona lahko najuspešneje obvaruje ameriški narod pred vojno, ako je to še v interesu ameriškega naroda.

To edino pravilno stališče vlade so sprevredili sedaj celo vodilni republikanci, ki tvorijo, kakor znano, ameriško opozicijo. In tako je takoj za Hullom voditelj republikancev v senatu senator Vandenberg v senzacionalni obliki pobijal predlog izolacionističnih senatorjev, da bi se uvedel referendum. Šel je celo še dalje in kakor da bi vzel vladno besedo, iz ust, se je tudi on zavzel za omiljenje sedanjega zakona o nevtralnosti v tej smeri, naj se v vojni dovoli svobodni izvoz vojnega materiala in živeža, če le naročevalci plačajo kupnino vnaprej in v gotovini in da prevažajo blago na neameriških ladjah, tako da se celokupni riziko prevzame na kupca.

Za njim je stališče ameriške vlade nepričakovano podprl republikanski senator Warren Austin. Rekel je: „Če George Washington se je zavzemal za sodelovanje Amerike z drugimi narodi. On je nasprotoval samo, da bi se Amerika sprosto vezala s tujino, kar bi ji za dolgo bodočnost vezalo roke na hrbtu. Določila zakona o nevtralnosti pa v obliki, kakor danes obtaja, kršijo ta Washingtonova načela, namesto da bi jih varovala, kakor se to napačno trdi“. V nadaljnjem je ta senator zato tudi kritiziral one, ki so nasprotovali prodaji letal Franciji in način kako so skušali dati cel zaveti značaj neke misteriozne tajnosti, kakor bi šlo za nekaj nedovoljenega. Vzrok tajnosti pa je ležal vse kje drugje. Tega je pojasnil senator Lunden, ki je dejal, da bi se svet zgrozil in zgrajal nad tem, če bi izvedel za podrobnosti, ki so bile objavljene na znamenitem tajnem sestanku senatnega vojaškega odbora, in ki jih pripravlja vojni tabor. Pa tudi senator Bridges je k temu dodal, da bi bilo sploh najboljše, da svet nikoli ne izve o teh podrobnostih, ki so bile sporočene po zaupnih poteh senatnemu vojaškemu odboru.

Kakor torej iz vsega tega izhaja, je ne le ameriški kongres, o katerem je že znano, da ne odobrava zakona o

Halifaxov ekspeze in nemški odgovor

BERLIN, 21. marca. DNB. Nemški tiskovni urad odgovarja danes na večeršnji ekspeze angleškega zunanega ministra Halifaxa v lordski zbornici. Halifax je trdil, da sta bili dve češki mesti že popolnoma zasedeni, še preden sta prezident Hacha in dr. Chvalkovsky prispela v Berlin in da sta bila sprejeta v Berlinu na način, ki ni imel videza pogajanj, ampak diktata. Dalje je trdil lord Halifax, da je bil dr. Hachi in dr. Chvalkovsky stavljen v Berlinu ultimatu, da se izvrši takoj koncentrirani letalski napad na Česko, ako ne podpisata predloženega dokumenta o protektoratu.

Glede nemirov proti nemški manjšini je trdil, da ni bilo nikdar nobene narodne manjšine v nobeni državi, ki bi imela tak privilegiran položaj, kakor ga je imela nemška v CSR, zlasti po Monakovem in da je ona sama izzivala in dobivala pri tem potuho od zunaj še pred zasedbo. Prav tako je trdil tudi, da je bila akcija za ocepitev Slovaške delo tuje agitacije. Trditve, da je mala Češka ograjala veliko Nemčijo, ne more po Halifaxovi trditvi nihče resno upoštevati. Zato je po njegovi sodbi Nemčija po teptala pravice svobode, neodvisnosti in samoodločbe, ki da jih je Anglija vedno visoko spoštovala. Britanska vlada da bo iz tega izučila nauk, da se je treba še bolj oboro-

žiti, dočim bodo nastale za nemški narod posledice, ki jih bo še brido obžaloval. Anglija je vedno iskala stikov s svojimi nasprotniki, ki je uvidela nekatere napake Versailles, toda hotela je, da se odstranijo sporazumno, ne nasilno.

Halifax je dalje dožil Nemčijo, da je ona vedno uničila ugodno atmosfero sporazumevanja. Zasedba Češke da je težak udarec javnemu mnenju vsega sveta. Anglija bo zato stopila v stik z drugimi vladami, da store skupne korake proti nemškemu načinu postopanja, a od Nemčije same bo odvisen nadaljnji potek dogodkov. Končno pa se je Halifax povzpelo celo do trditve, da namerava Nemčija napade proti vsem in da je zato potrebna združitev vseh v samoobrambo. Ob zaključku je pa pel slavo zgodovini češkega naroda in trdil, da je že večkrat izgubil svobodo, a si jo je vselej zopet priboril.

Na te trditve je mogoče z nemške strani odgovoriti kratko, da so od začetka do konca netočne. Dejstvo je, da je prezident dr. Hacha zaprosil za zaščito Češke že brzojavno, še preden je odpotoval v Berlin, da sta on in dr. Chvalkovsky pogodbo podpisala popolnoma svobodno in da bo ohranil češki narod tudi v novem položaju svoje narodne pravice.

Boj za vpliv v Romuniji

NEMŠKE TRGOVINSKE ZAHTEVE ODBITE. — ANGLIJA POSLJE V BUKARESTO POSEBNO TRGOVINSKO DELEGACIJO POD VODSTVOM TRGOVINSKEGA MINISTRA.

LONDON, 21. marca. Včeraj popoldne bi moral podati Chamberlain v parlamentu poročilo o mednarodnem položaju, česar pa ni storil. Odgovarjal je le na stavljena vprašanja in delal glede priznanja novega položaja Češke, da se vlada Velike Britanije posvetuje z drugimi vladami glede ukrepov, ki naj preprečijo uveljavljanje nemškega dejanja. Dokler pa to vprašanje ne bo dokončno rešeno, ne more dati o tem nobene izjave. V nadaljnji debati je bil sprejet predlog, da se takoj sestavi posebna trgovinska delegacija, ki jo bo vodil v Romunijo trgovinski minister sir Oliver Stanley. Namen te delegacije bo poskrbeti za gospodarsko in s tem politično neodvisnost Romunije.

BUKARESTA, 21. marca. Pred dvema tednoma je prispela pod vodstvom g. Wohitata v Romunijo nemška trgovinska delegacija, ki je predložila romunski vladi daleč segajoči načrt gospodarskega sodelovanja. Nemčija je zahtevala, naj opusti Romunija vsako industrializacijo in postane popolnoma poljedelska dežela, pridela pa naj pošlja izključno le v Nemčijo, da da nadalje Nemčiji v eksploatacijo ves svoj petrolej ter ji dovoli ustanoviti ob delti Donave posebno strateško naselja. Zahtevala je tudi razne druge ukrepe valutnega značaja. Z razvojem dogodkov v CSR so postale nemške zahteve vedno bolj energične. Romunska vlada je zaradi tega zaprosila za nasvet zahodni demokraciji in na ta

svet iz Londona in Pariza nemške zahteve končno odklonila. S tem je odklonila tudi nemško ponudbo, da prevzame Nemčija garancije za romunsko politično samostojnost in njene zahodne meje. Pogajanja se sicer nadaljujejo in bodo, verjetno, že danes končana, vendar bo rezultat precej drugačen, kakor si ga je Nemčija zamišljala. Stališče Romunije je zelo okrepil Chamberlainov govor, ugoden potek turško-bolgarskih pogajanj v Ankari, kakor tudi večeršnji sklep v angleškem parlamentu, da se odpošlje v Romunijo takoj posebna trgovinska delegacija pod vodstvom trgovinskega ministra Stanleja.

BUKARESTA, 21. marca. Kralj Karol je sprejel včeraj v avdienco angleškega in francoskega poslanika.

MADŽARSKA ČETE NA MEJI ROMUNIJE.

BUDIMPESTA, 21. marca. Tekom večeršnjega dneva se je število madžarskih čet na romunski meji zelo povečalo.

BUDIMPESTA, 21. marca. Včeraj so bile tu velike demonstracije proti Romuniji, pri katerih so demonstranti zahtevali spremembo meje v Transilvaniji.

GROBNICA FARAONA SEŠAKA.

KAHIRA, 21. marca. Včeraj so odkrili nov grob egiptovskega faraona Sešaka. Ustanovitelji 22. egiptovske dinastije. Zlati zaklad v grobnici je vreden milijon zlatih funtov. Egiptski kralj bo danes lastnoročno odprl grob.

debatu o tem v senatu 14 dni. Poznavalci razmer pa so prepričani, da se bo prezidentu že prej posrečilo zadržati izolacionistični odpor.

Prav najnovejši dogodki, zlasti nedavna zasedba Češko-Slovaške, pohod nemških čet dalje proti vzhodu, dejstvo, da je Romunija pravkar poslala še nadaljnjih 100.000 čet na svoje zahodne meje, v zvezi z izredno diplomatično delavnostjo Londona tekem pretekle nedelje in z izglasovanjem izrednih pooblastil Daladierju, kar vse kaže na to, da sta se Anglija in Francija končno zavedli, da so tangirani njeni vitalni interesi, je znak tudi za Ameriko, da je nevtralistni zakon celo proti njenim lastnim življenjskim interesom. Tako Roosevelt kakor senator Pittman sta že preteklo soboto najavila, da je računati s takojšnjo ukinitvijo tega zakona še tekom tega tedna, ki v stanju sile jemlje Ameriki tako nujno potrebno svobodo akcije.

o. š.

NADALJEVANJE S PRVE STRANI!

nizije, Alžirije in Maroka. Sprejeti so bili pomembni postopki, da se bodo kolonialne čete v primeru evropske vojne lahko nemoteno prevzale iz Afrike v Francijo.

PARIZ, 21. marca. Včeraj je sprejel Bonnet ameriškega in ruskega veleposlanika ter namestnika angleškega veleposlanika.

NOVA DELAVNOST V FRANCIJI.

PARIZ, 21. marca. Včerajšnji min. svet je odobril uveljavljenje prvih uredb z zakonsko močjo kot rezultat odobrenih izrednih pooblastil predsedniku Daladierju. Tako se v vseh podjetjih število tedenskih ur takoj poviša od 45 na 60. V službo se sprejmejo takoj brezposelni delavci in se že opaža, da njih število rapidno pada.

NEMSKI POSLANIK ZAPUSTIL PARIZ.

PARIZ, 21. marca. Včeraj je zapustil Pariz nemški veleposlanik ter odpotoval v Berlin.

PROTEST ZDRUŽENIH DRŽAV.

WASHINGTON, 21. marca. Ameriški državni podtajnik za zunanje zadeve Sumner-Wellies je včeraj v imenu vlade Združenih držav izročil nemškemu odpravniku poslov v Ameriki demaršo proti zasedbi Češke. Nota govori v zelo ostri obliki, vendar pa nje vsebina točno še ni znana.

WASHINGTON, 21. marca. Danes bo vlada Združenih držav odgovorila na protestno noto Nemčije. Odgovor je menda zelo ostre vsebine.

Pred odbovedo nemško-angleškega pomorskega sporazuma?

BERLIN, 21. marca. Današnji jutranji tisk kar najostreje napada Anglijo ter napoveduje razveljavljanje angleško-nemške pomorske pogodbe.

LONDON, 21. marca. Včeraj je v parlamentu poročevalac za pomorske zadeve Shakespeare izjavil, da bo Anglija, čim bi Nemčija razveljavila angleški pomorski sporazum, takoj začela graditi novo serijo linskih ladij in občutno povišala število rušilcev.

Dogodki na Češkem

PRAGA, 21. marca. Policijsko ravnanje ugotavlja, da je bilo po 15. t. m. aretiranih več komunistov in valutnih spekulantov, ki so bili večinoma spet izpušeni. Pomozilo se je število samomorov, a v okoliših Prage ni koncentracijskih taborišč.

PRAGA, 21. marca. Uradno je bila dovoljena uporaba nemščine pri mestnih oblastvih.

PRAGA, 21. marca. Pred trgovinami za jestvine stojijo dolge vrste ljudi. V tekstilnih trgovinah že zmanjkajo blaga, ki gre v velikih množinah v Nemčijo.

Strašna tragedija na Poljskem

VARSAVA, 21. marca. Na šolskem izletu v lužni Poljski je utonilo 45 otrok. Otroci so šli kljub svarilom na led, ki se je pod njimi udrl.

NEMŠKE ČETE NA MEJI LITVE.

KLAJPEDA, 21. marca. Po nepotrjenih vesteh se zbira na litavskih mejah veliko število nemških čet.

Smrtna nesreča na Aleksandrovi cesti

Maribor, 21. marca.

Na Aleksandrovi cesti št. 49 se je danes dopoldne pripetila smrtna nesreča. Ko so pripeljali na dvorišče voz z žagovino, so se konji splašali in po nesrečni naključju je zdrslo glavo Ludviku Kolaricu, ki je prišel z glavo med zid in voz. Ko so na mesto nesreče pritekli reševalci, je bil Kolaric že mrtev.

PREDSEDNIK APCLACIJSKEGA SODIŠČA V MARIBORU.

Maribor, 21. marca. Predsednik apclacijskega sodišča v Ljubljani dr. Vladimir Golia se je pripeljal danes v Maribor ter inspiciral na tak.

Vremenska napoved. Spremenljivo, mestoma padavine, večinoma kot sneg, polagoma topleje.

Šmufarska poročila

„PUTNIK“ MARIBOR, 21. MARCA.

Peca: — 8, jasno, mirno, 25 cm pršica na stari podlagi 60 cm, smuka odlična. — Moziška koka: — 8, jasno, mirno, 70 cm pršica, smuka odlična.

Domači zapiski

Proračun pred senatom

Senatni finančni odbor je končal svoje delo v soboto. Danes se je začela v senatu podrobna razprava, ki bo potekala v skrajšanem postopku. Klub senatorjev JRZ je sklenil, da bo sprejel proračun in finančni zakon brez debate, v načelni razpravi bo en član prečital sestavljeno izjavo, v kateri bo podana podrobna obzornost prednjega sklepa.

Angleški admiral v Ljubljani

Ko je bila prejšnji teden se vsa naša domovina pod poraznim vtisom katastrofe britanskega naroda na severu, je ponovno prispel k nam Vivian Osborne, aktivni admiral angleške vojne mornarice. Pred odličnim, številnim občinstvom Ljubljane je imel velozanimivo in aktualno predavanje o angleški oboroženosti in pripravljenosti na kopnem, v zraku, zlasti pa na morju. Predavanje je zaključil s pomembnimi besedami: Imejte zaupanje, ne klonite, velikobritanski imperij ne bo branil samo sebe, marveč tudi neodvisnost malih narodov.

Italija in Jugoslavija

Najvažnejši politični list Italije »Relazioni Internazionali« komentira govor zunanjega ministra dr. Cinciar Markovića v parlamentu in pravi, da so odnosi med Jugoslavijo in Italijo ostali isti. »Priateljstvo obeh držav ne stoji na osebnih zaupanjih, temveč na solidnem temelju, ki ga nobeni dogodki ne morejo izpremeniti...«

Nemčija prva v naši zunanji trgovini

Po zasedbi Češke bo Nemčija v naši zunanji trgovini zavzela 49,89% vsega našega izvoza. Iz Nemčije je vključeno Avstrijo in Češko je po podatkih l. 1938. prihajalo k nam 50,05% našega uvoza, dočim je sam Rajh izvažal prej 40%, a uvažal 32% deleža naše zunanje trgovine. Polovica našega izvoza in uvoza bo tedaj odvisna od Nemčije.

Varujmo svojo kmetstvo posest

Srbski narod je v svetovni vojni izgubil svojo posest. Po vojni so se razredene čete vrnile k plugu in na niive, danes spet cvetijo srbske vasice sredi rodovitnih poljan. Tudi Karpatska Ukrajina je bila do tal opustošena, v samotne vasi, daleč od sveta, so se po vojni vrnili begunci in Ukrajina je vstala k novemu življenju. To, kar so pretrpeli Srbi in Ukrajinci, je prava domovinska zavest. Ni tistega računanja, če se trdo kmetstvo doje izplača, ni spekuliranja za boljši in lažji kos posestva, ni tistega zavidičnega pogledovanja v razvijena mesta. V rdu s pravo domovinsko zavestjo ni dezertarjev z višin in dolin. Glejmo, da ostane naša zemlja še nadalje veličastni čudež naravnega materinstva, da zamore svoj rod prižeti a svoje grudi. S tem bomo vršili vzvišeno dolžnost do sebe, naroda in države... (Koroški Slovenec).

Dajte ljudem zdravo pitno vodo!

Brez vode ni življenja! Tega se zavedajo napredni narodi. Na Danskem je preskrbljenih 98% meščanstva, 30% poljedelcev z vodo, na Holandskem 63%, pri nas še ne 10%! Kakšna revščina vlada glede vode v naši Suhi krajini, po vsem kraškem Primorju in zaledju, nam ni treba razlagati. Poglejmo, kako je s pitno vodo v posameznih banovanah (prve številke povedo število vodovodov, druge število konsumentov, tretje odstotek z vodo oskrbljenega prebivalstva):

dravska	160	242.000	22
dunavska	30	55.000	2
drinska	40	110.000	6
moravska	25	40.000	3
primorska	40	101.000	11
savska	130	323.000	12
vardarska	100	100.000	6
vrhavska	40	63.000	6
zetska	30	60.000	7
Beograd	2	200.000	68
skupaj	597	1.294.000	9

Dravska banovina je torej na prvem mestu. Klub temu je pri nas še mnogo krajev brez zdrave pitne vode. Kakšno mora šele biti stanje drugod, če odštejemo mesta, ki tvorijo glavni odstotek odjemalcev rezervirane in je dežela v pomankljivi zdrave pitne vode izpostavljena nezdružnim higienskimi prikljam.

Novice

Avtobusni promet v Slov. goricah

Poleg drugih važnih vprašanj v Slov. goricah je želeli, da se vzpostavi avtobusna zveza na progi Maribor—Sv. Lenart—Senarska—Sv. Anton—Sv. Jurij—Ljutomer. Zadnje čase se sicer sliši, da se Mariborski mestni avtobusni promet zelo zanima za izvedbo gornjega predloga, vendar je takojšnja realizacija težko izvedljiva, ker se cesta na odseku Sv. Anton—Sv. Jurij ni izgotovljena in je za avtobusni promet v spomladanskih in jesenskih deževnih dneh nemogoča. Dolžnost ljutomerskega cestnega odbora.

v katerega delokrog spada omenjeni del neizgotovljene ceste, je, da k delu takoj pristopi. Koliko lepši dni je že letos za muženiti! Ako je mariborski cestni odbor že dovršil cesto, bi jo lahko tudi ljutomerski. Napredni Slovenci teh krajev si želimo, da se vozimo v avtobusih, ki jih upravljajo narodno misleči ljudje in v katerih prevladujeta slovenska govorica in slovenska prijaznost. Nočemo biti odvisni od ljudi, ki uporabljajo slovenski jezik le v toliko, v kolikor jim domaša dohodke.

Zanimiv drobiž iz Laškega

Sokolsko društvo v Laškem neumorno deluje. Svoj pomorni hram ob Savinji bo razširilo, ker je že postal premajhen. Na obeh straneh bodo zgrajeni prizidki, da se bo površina povečala skoro še za enkrat. — Olepševalno društvo se je prebudiло iz sna. Travnik pred Sokolskim domom so preorali in hudomušneži so že govorili, da bomo ob Savinji sadili krompir. No, po projektiranih smereh se vidi, da bo tu park. Dobro bi bilo, da se pripravi tudi prostor za otroško igrišče. Ko se ureja že ta del tlive, prosimo odlo-

čujoče, da si ogledajo nekaj korakov dalje prostor pod mostom, da bodo spoznali, da bi bilo dobro zgraditi tam javno strnišče.

Po pustu je treba nekaj pokore. Zato smo imeli v župni cerkvi misijon.

Orožniki so prišli na sled tatovom, ki so v Laškem odnesli raznim trgovcem nekaj blaga. Potepuhov in beračev je dovolj, drugih senzacij pa zdaj ni. Ljudje nekaj govore o nekih loterijah in še drugih zadevah — ljudje pač govorijo...

Ciganska nadloga - veliko socialno zlo

Iz leta v leto se pojavljajo največ po našem podeželju ciganske skupine, pa tudi posamiči, ki se selijo iz kraja v kraj, ne obdelujejo polja kakor naš kmet, ki pa vendar živi. V dnevnem časopisu izhajajo od časa do časa vesti, kako so cigani tu pa tam koga opeharili, da so kje pokradli in skozi noč izginili itd. Ciganska nadloga je pri nas že nekaj kroničnega in samo v interesu najširše javnosti bi bilo, da se ta nadloga enkrat za vselej zatire; zadnje je predvsem naloga oblastev, katera bodo morala najti potrebna sredstva, da bodo rešila podeželje ciganske nadloge.

Cep rav je pri nas okoli 60.000 ciganov, jih srečate povsod in povsod ostajajo za njimi sledovi raznih prestopkov itd.

Največ ciganov živi v Slavoniji, razdelili bi jih lahko v tri skupine. Eni imajo postavljene svoje lovne kočice okoli slavonjskih vasi, kjer se zadržujejo vse leto, v kolikor ne prekupčujejo s konji, godejo po semih in prošenjih; nekateri od teh delajo in kmetujejo, dočim ciganke prosičajo po okoliških vaseh. V drugi vrsti bi bili cigani, ki preživijo doma, ki pa na pomlad z družinami zapustijo

koče in krenejo na pot. Tretja vrsta ciganov pa sploh nima zatočišča. Potujejo z množičnimi družinami okoli, popravljajo kotle, dežnike in brusijo škarje.

Vprašanje teh ciganov potepuhov ni samo naše vprašanje, ampak je splošno srednjeevropsko vprašanje. Mednarodna kriminalna komisija je ustanovila na Dunaju »Mednarodno centralo za pobijanje ciganske kriminalitete«. Komisija zbira podatke o ciganih, ki žive potepuško življenje. Podatki so strokovno obdelani in so na razpolago oblastem in onim, ki se zanimajo za cigansko vprašanje. Zvečina se preživlja cigani od prekupačevanja s konji, miloščine in — prevar. Posebno radi se spravljajo na lahkoverne kmetice. Na dnevnem redu pa so tudi težji prestopki (kraja otrok, požigi, uboji, vlomi, poteptuštva).

Poteptušci ciganov se kajpada ne bo odpravilo samo s predpisi in naredbami, ampak bo potrebno korenito prijeti problem pri jedru. Potreba bo izvesti kolonizacijo ciganov ter jih prisiliti na obdelovanje zemlje. S pravilno rešitvijo ciganske vprašanja, se bomo za vedno rešili ciganske nadloge in odstranili bo s tem hkrati veliko socialno zlo.

Regulacijski fond v Ptuj

Mestni svet je uvidel, da bo mogoče izvesti obsežne regulacije ptujskega območja le z ustanovitvijo regulacijskega fonda. V ta namen so izdelali osnovo fonda, po kateri se bodo iztekali v njega ti dohodki: zneski, ki so določeni v občinskem proračunu; dohodki parcelacij, razlastitev, komasacij in gradbenih taks; dohodki od prodaje občinskih posestev in dohodki glob radi krsitve gradbenega zakona. Določili so tudi, da se s tega fonda plačujejo samo regulacijska dela za mestno področje. Pri tem je dr. Komljanec naglasil, da se pri načrtu regulacije upošteva tudi priključena okolica in ne samo staro mestno območje. Dohodki tega fonda se vsak mesec vlagajo v Mestno posojilnico.

Vagon s papirjem v plamenih

Ko je vozil jutranji direktni tovorni vlak proti Poljčanam, je čuvaj zapazil, da je en tovorni vagon v plamenih. Prometni uradnik v Poljčanih je dal na poljiščki postaji vlak ustaviti, nakar so vagon, ki je bil ves v ognju odklopili in pogasili. V 15 tonskem vagonu, namenjenem v Trst, je bilo 12 ton papirja, ki ga je seveda že deloma uničil plamen. Vrednost papirja je znašala okrog 100.000, škoda je okrog 60.000 din. Ogenj je moral nastati na progi med Slov. Bistrico in Poljčanami. K sreči je bila nesreča pravčasno opažena in s tem preprečena večja nezgoda, ker je bil ožen tako silovit, da bi v kratkem času zajeli plameni ves tovorni vlak in ga uničili.

Kako je nastal ogenj, še ni točno ugotovljeno, domneva pa se, da ga je zanetila iskra.

o Ljubljanski mestni proračun potrjen. Finančni minister je v celoti odobril predloženi proračun ljubljanske mestne občine.

o Sentlovrenške mačke preganjanje. Poročali smo že, da je pri Sv. Lovrencu na Pohorju stekla mačka. Okrajno načelstvo je izdalo strogo odredbo glede mačk. Pri Sv. Lovrencu je nastalo zato pravcato preganjanje mačk.

o Ostavka na zdravniško službo. Te dni je bila sprejeta ostavka na ban. službo, ki jo je podal dr. Josip Petrič, zdravnik združene zdravstvene občine Bohinjske Bistrice.

o Zborovanje slovenskih gradbenikov. V nedeljo je bil v Ljubljani občni zbor slovenskih gradbenikov, ki ga je vodil predsednik g. Miroslav Zupan. Na zborovanju so razpravljali o važnih stanovitvskih zadevah. Graditelji zahtevajo uvedbo cenjenih gradbenih kreditov, redno poslovanje naših denarnih zavodov, odpravo šušmarstva in rešitev cestnega vprašanja v Sloveniji. V novi odbor so bili izvoljeni Miroslav Zupan, predsednik, Batellino Vilbald, Brčić Ivan, Macoratti Ladislav in Slokar Ivan iz Ljubljane, Špes Franjo iz Maribora ter Konrad Goligranc iz Celja.

o Proračun Murske Sobote. Na zadnji seji mestnega sveta v Murski Soboti je bil sprejet proračun, ki predvideva din 2.899.743 dohodkov in prav toliko izdatkov.

o Kolesarska nesreča pri Ljutomeru. Včeraj popoldne se je Franc Belak, posestnik v Sv. Križu pri Ljutomeru s kolesom težko ponesrečil. Pri nagli vožnji mu je kolo spodrsnilo, da je padel in s preobil lobanjo ter zlomil roko. Peljali so ga v Mursko Sobotu v bolnišnico, kje le malo upajo, da bo okrevail.

o Ostavka na državno službo. Sprejeta je bila ostavka, ki jo je dal pri gozdarski upravi v Dolni Lendavi inž. Križner Droček na državno službo.

Celje

o Dokončna ureditev razmer v Streški družini. Sinoči se je nadaljeval občni zbor celjske streške družine. Izvedeno so bile še volitve odbornikov od podpredsednika navzdol — predsednik g. Janko Wagner je bil izvoljen še zadnjič. Podpreds. je v novem poslovnem letu polkovnik g. Defar, tajnik g. Jože Gorjanc, blagajnik g. Edo Vučko. S tem se razmere v družini dokončno uredijo in bo mogla nemoteno delovati po smernicah, ki jih ji nalagajo naše narodne potrebe.

o Mestna občina opozarja tuje državljane, da ne morejo dobiti poslovnih knjižic, temveč le dovoljenja za zaposlitev. Za izdajanje knjižic tujim državljanom se pripravljajo poseben pravilnik.

o Umrl je 51letni Medvešček Alojz v Gosposki ul. 19.

Ptui

o P v članstvo mestne občine sta bila sprejeta: Plesničar Josip, poslovodje trg. »Bati«, ki je bil pristojen v Gorici, in Klemenč Ivana, ki že od rojstva živi v Ptuj.

o Vsak po eno vozilo na Florjanskem trgu. Po predlogu združenja proizvodnih obrtnikov je sklenjeno radi vzdrževanja reda, da sme imeti na trgu vsak izvozeček le po eno vozilo.

o Nov klavniški in hladilniški red. Odslek za mestna podjetja je izdelal zastopniki mesarjev nov klavniški in hladilniški red.

o Stroj ga je zagrabil. 14-letnega kovaškega vajenca Senčarja Rudolfa je zagrabil stroj za vrtnanje lukenj in mu odrezal kazalec.

o Preminul je 62-letni Janez Potrč, pos. in mlinar pri Sv. Urbanu. Pogreba se je udeležila velika množica ljudi.

o Karambol na Ljutomerski cesti. Zdravnik dr. Spindler se je vračal z osebnim avtom iz Ptuja domov. Pri trgovcu Rosenfeldu se mu pripelje nasproti s koleslem Ceh Jožef iz Oblovok v Slov. gor. Ko je avto dospel v bližino, se je konj splašal in skočil čez cesto. K sreči ni bilo težjih poškodb.

o Krvav pretep na poti v cerkev. Kučkovec Ivan, 41letni pos. iz Trbegavca, Sv. Jurij ob Ščavnici, je šel v nedeljo k rani maži z vdovo Vrzel Jožefo k Mali Nedelji. Medpotoma ga je napadel Kramar Stefan, viničar iz Kokoletiščaka. Zasadi mu je nož v prsa in roko. Prepeljali so še ga v tukajšnje bolnišnico. Njegovo stanje je zelo resno. Očividno je ljubosumnost privedla do krvavega obračuna.

o Deblo jo je oplazilo. Trčko Terezija, 35letna pos. iz Šikol, je pomagala nakladati debila. Pri spenjanju je počila veriga. Razrahljano deblo je odskočilo s tako močno silo, da je zlomilo Tereziji desno nogo.

o Šolskemu upravitelju iz Sel Sorcu Karlu se je zlomila noga, ko je s kolesom v nedeljo zvečer na poti domov zavozil v kup gramoza.

o »Burko o jezicnem dohtarju« nam bo danes predstavilo avantgardistično gledališče v Ptuj.

»Le pogledite, kaj je napravilo vašo nalivno pero! Pravkar sem ga preizkusil!«

Maribor

Gostiln in krčem imamo dovolj

Pri Balonu na Pohorju čisti je bil do-
bro obiskani občni zbor Zdrženja oko-
liških gostilničarjev, ki ga je vodil pred-
sednik g. Holc. Iz njegovega poročila
vosemamo, da so se okoliški gostilničarji
z vso vnetost borili proti otvarjanju
novih gostiln in proti izdajanju dovoljenj
za krčme. Tajniško poročilo g. Volk
je bilo zelo zanimivo. V mariborski oko-
lici je 322 rednih in 6 izrednih članov.

Spremembe v tekstilni industriji

USTANOVITEV DELNIŠKE DRUŽBE IN PRENOS SEDEŽA V BEOGRAD.

Te dni je trgovski minister potrdil
spremembo predelnice in tkalnice Doktor
in drug v delniško družbo, ki bo
utri v Beogradu ustanovljena. Delniška
glavica je 20 milijonov dinarjev, ki je
razdeljena na 200.000 delnic po 100 din.
Tovarna je ocenjena na okoli 41. milijon-
ov dinarjev. Ustanovitelji nove delni-

ške družbe »Predelnice in tkalnice d. d.«
s sedežem v Beogradu so dr. Zucker iz
Curiha, Aca Dimić, Pera Milanović, Mi-
ladin Vasić, Rista Todorović, Božidar
Djordjević, bančni ravatelj Aleksander
Božićević in prokurista Stjepan Bare-
nović ter Dušan Bajčanski. Vsi, razen
prvega, so iz Beograda.

Muhasti pozdrav narave

Narava je prav tako rada muhasta ka-
kor življenje. Kakor se zgodi, da se sta-
rec na jesen svojega življenja pomladi
z mlado nevesto, tako se zgodi v nara-
vi, da zimski dnevi prinesejo prave po-
mladanske dneve, prvi pomladanski dan
pa vsa pozdravi s snegom.

Letos se je znova polargala narava, pa
čepprav smo že daleč izven pustnega ča-
sa in globoko v postu. Sedaj bi se seve-
da morali samo vprašati, ali ima tak pr-
vi zimski dan pomladi kak vpliv na osta-

le tri mesece pomladi? Ali bo vsa po-
mlad tako ledeno mrla?

Lažnivi pratikariji in vremenski preroki
bi se lahko na tak muhasta dan pomladi
na široko razpisali in nam mešali glave,
mi si pa mislimo, nič zato, če nas je po-
mlad pozdravila z belim poljubom, po-
glavito je, da je pomlad tu in da že po-
jo ptički. Če ne drugim, tem zadnjim se
bo mogoč umakniti sneg, kajti ptički ne
morejo živeti v pomladi brez cvetja na
drevju.

Društvo RK Krčevina

Dramatski odsek društva R K Krčevina
— Košaki na delu za obmejno prebival-
stvo. V nedeljo, 5. marca, nas je dramati-
ski odsek društva R. K. Krčevina — Koša-
ki prijetno presenetili z uprizoritvijo pri-
jubljene komedije »Peg, srček moje« na
krčevinskem odru ob nabito polni dvorani.
Gdč. Zoharjeva je žela kot Peg množice
priznanja. Tudi ostali igralci in igralke
so se dokaj dobro živeli v svoje vlo-

ge. S prav lepim uspehom je tudi gosto-
val odsek prejšnje nedelje v obmejnem
St. Ilju. Gmoini uspeh obeh prireditelj
bi bil prav lep. S tem je po zaslugi pred-
sednice dramskega odseka, g. Svar-
cove in režiserja g. A. T. omogočena po-
moč najpotrebnejšim. Igra se na splošno
željo občinstva ponovi 2. aprila ob pol
5. uri v krčevinski soli.

Zaskrbljenost tekstilnega delavstva

»Večerniki« je v delavskem vprašanju
posvečenih vrstah že parkrat namignil na
utemeljeno zaskrbljenost, ki se polšača
našega tekstilnega delavstva. Zdi se, da
jemljemo to zadevo vse premalo resno.
Omrtvitev kolektivne pogodbe kot edi-
nega uspešnega sredstva, znižanje meze,
selitve obratov itd. so vprašanja, ki režejo
nele v delavčevu, marveč tudi v
kožo skupnosti tako občutno, da bi morali
delavstvo v njegovih upravičenih življenjskih
zahtevah podpirati pridobitni in
vsi ostali krogi ter vsa javnost.

Na tem mestu se nam zdi zelo potrebno,
nasloviti nekaj besed našemu delavstvu.
Opozoriti jih hočemo na akcijo pred ne-
kak leti, ko se je peščica bolj zavednega
tekstilnega delavstva zavzela za idejo sa-
mopomoči v obliki združne tekstilne
tovarne. Prišlo je do ustanovitve občnega
zboru in — akcija je zaspala.

Taka akcija bi mogla roditi uspeh le v
daljšem časovnem razdobju z dobro or-
ganiziranim smotnim delom idealnih in
vztrajnih delavcev z neomadeženo pre-
tektostjo.

Prav ob tej priliki, ko obstaja bojazen,
da je s preselitvijo obrata lahko čez noč
na stotine ljudi brez kruha, se vrnja mi-
sel na ono ponesrečeno akcijo. Mislimo
si takšen zadružni obrat kje v naši ne-
posredni okolici. Kot znano, je taka go-
spodarska celica skupna lastnina vseh
včlanjenih združarjev. Ali bi mogla v ta-
sem primeru obstajati nevarnost selitve
obrata, oziroma njegovega zastoja radi
pomankanja trga? Nel Proces bi šel svo-
jo naravno kot kot gre drugod: Prvi kon-
zumenti bi bili producenti-delavci.

Vzemimo za zgled bolgarske kmetje, ki
so leta 1935. zgradili lastno združno
tovarno sladkorja, ki odlično uspeva v
splošno korist. Vse bi šlo, treba je le volj-
nih ljudi, vero vase in v svojo dobro
stvar!

Trgovca z belim blagom?

Mariborska policija je prišla na sled
neki družbi, ki se peča s trgovanjem z
mladimi dekleti. O tem so bili obveš-
čeni tudi studenjski orožniki, ki so
aretirali minararske pomočnika An-
tona J. iz Studenc. Ta je osumljen,
da je udeležen v aferi trgovanja z
belim blagom za nekega kavarnarja v
Aleksincu. Kot prič nastopata dve 18
letni Mariborčanki. Preiskava se na-
daljuje.

m Prejeli smo: V zvezi s člankom g.
Stanislava Lubienskega v Vašem cenj.
listu z dne 18. t. m. Vas prosimo,
da objavite našo ugotovitev, da gosp.
St. Lubienski od januarja 1939. ne so-
deluje več v kmetstvo-delavskem gibanju.
Tajništvo KDG.

m Preložena seja mestnega sveta. Za
četrtke napovedana seja mariborskega
mestnega sveta je preložena na petek,
24. t. m.

m Komemoracija za pokojnim prelato
dr. Kovačičem. Včeraj dopoldne je bila
v Studijski knjižnici žalna seja Muzel-
skega in Zgodovinskega društva za po-
kojnim predsednikom prelato dr. Kova-
čičem. Žalno sejo je vodil podpreds.
šolski inšpektor v p. dr. Poljanec. Od-
borniki so ob tej priliki darovali 300 din
za dilaško knjižnico.

m Ljudska univerza v Studencih. V
četrtke, 23. t. m., ob 19. uri predava
g. dr. Marin o »Zdravniškem stališču
glede spolne vzgoje od rojstva
preko pubertetne dobe«. Vstop do-
voljen samo odraslim nad 16. letom.
Vstopnine ni.

m Iz Glasbene Matice. Zaradi kon-
certa Bajde-Poljanec odpade v sredo
vaja. Prihodnja vaja bo v četrtke ob
20. uri. Načelnik.

m Jedrni pribori iz kroma, po 6 nožev
vilic, žlic in kavčnih žličk od 160.— din
dalje. Najnovše fasone iz alpacca in
pravega srebra pri M. Ilker-jev sin, ju-
velir, Gosposka 15.

m Izgubljeni sem pri nedeljski pre-
stavi v Grajskem kinu črno denarnico
z legitimacijo. Ker legitimacijo rabim,

prosim poštenega najditelja, da jo od-
da pri blagajni navedenega kina, proti
nagradi.

* Društvo hišnih posestnikov v Maribo-
ru sklicuje za soboto, dne 25. 3. 1939., ob
9. uri predpolodne v dvorano hotela
»Orel« svoj redni občni zbor. Vstop je
dovoljen vsem hišnim posestnikom, čla-
nom in nečlanom društva. Samostojni
konkretni predlogi izven dnevnega reda
se naj prijavijo v društveni pisarni, Gre-
goričeva ul. 8, vsaj štiri dni pred ob-
čnim zborom, sicer ne pridejo na dnevni
red.

* Obvestilo. V soboto, dne 25. marca
(Marijin praznik), in v nedeljo, dne 26.
t. m., ostanejo trgovine v mestu Maribo-
ru zaprte ves dan. — Združenje tr-
govcev za mesto Maribor.

Pozor, gg. interenti!

Zaradi praznika Marijinega ozna-
čenja (v soboto 25. marca) izide prihodnje
sobotno-nedeljska številka »Večernika« že
v petek 23. marca.

Zato prosimo naše ceni. interenti, da
nam pošljejo svoje oglase za to praznično
številko še najkasneje do četrtka, 24.
marca, da jih bo mogoče vstavit v list
novečasno in v redu.

Uprava »VEČERNIKA«

* Obvestilo. Uradni dan Zbornice za
TOI se ta teden pri podpisnem Zdržnju
ne vrši radi plenarne seje v Ljubljani.
Zdrženje trgovcev za mesto Maribor.

* Krasi Velikonočni izleti »Putnika« z
luksuznimi avtokari: Benetke - Padova;
Plitvička jezera - Crikvenica; Trst;
Graz; Dunaj. Zahtevajte prospekte! —
Pripravite se čimprej pri »Putniku« Mar-
ibor, Celje, Ptui.

Kino

* Grajski kino. Do vključno četrtka
izboren film Pesem slave z znamenitim
pevcem Nini Martin.

* Kino Esplanade. Izredno lep film
»Žena na razpotju«, Magda Schneider.
Karin Hardt, Hans Söhrker. Dodatek
»Moda«, najnovjša modna kreacija Pa-
riz in New Yorka v naravnih barvah.

* Kino Union. Do vključno ponedeljka
»Nekje v Tibetu«, senzacijski, fantastični
film z Ronald Colmanom.

Mariborsko gledališče

Torek ob 20.: »Na ledeni plošči«. Red B.
Sreda: Zaprto.

Langerjevo gledališče na maribor-
skem odru. To se sicer nekam čudno
sluši, pa je tako. Langerjeva »Stev. 72«
se odigrava v veliki kazalnici. Gledališ-
ki oder se spremeni v gledališče
v kazalnikski dvorani. Igrajo kaznjenci
obojege spola, v vodilni vlogi Marte
nastopa kot avtorica v kazni. Vprizorje-
njena komada kaznjenska »Stev. 72«. Poslušalstvo tvorijo povabljeni ka-
znilniške uprave. Igra — dvodejanka —
se prične s predigro, ki je že sama na
sebi nekaj svojevrstnega.

Kultura

Sofoklejev Kralj Ojdlp

Pretekli teden so vprizorili dijaki naše
klasične gimnazije v Narodnem gledališču
v Sovretovem prevodu in Skrbni-
škovi režiji Sofoklejev »Kralj Ojdlp«, ki je
ohranil skozi tisočletja kot klasična
grška tragedija še vso svojo veličino
in miselno ter etično globino. Pred
predstavo je spregovoril o starogrški
drami, Sofokleju in Ojdlpu dijak Ivan
Krepil, ki je v kratkem, a jedrnatem
predavanju povedal vse, kar je bilo ob-
činstvu potrebno za boljše razumevanje
predstave.

Delo je zrezal, kakor že omenjeno,
g. Vladimir Skrbnišek, ki je poskrbel
tudi za odlično inscenacijo, s katero
je vrednost predstave močno dvignil ter
u dal toplo, intimno vzdušje. Njegova
režiserska naloga gotovo ni bila lahka.
Pred seboj je imel sicer inteligentne
igralce, toda diletante, katere je moral
šele temeljito preoblikovati za nastop, ki
naj bi bil nekaj več kakor samo »igra«.
Pri tem je pokazal lepe pedagoške spo-
sobnosti, ki jih je s pridom uporabil v
svoje umetniške namene. Tako je postar-
la predstava »Kralj Ojdlp« častna afir-
macija dijaštva naše klasične gimnazije,
ki se nam je predstavilo sicer tudi že

lani s Cankarjevo »Lepo Vido«, toda ne
v taki zaokroženosti.

Najtežja naloga, vloga nesrečnega te-
banskega kralja Ojdlpa, je bila poverje-
na Jožetu Čakšu. Priznati mu je tre-
ba, da jo je rešil dokaj častno in izpričal
zlasti v nekaterih scenah lep igralski ta-
lent. Njegovo deklamiranje je pa bilo
premalo izrazito in diferencirano. Spo-
lno velja skoraj za vse razen dveh, treh iz-
jem, ista ugotovitev. Umestnost deklami-
ranja bi se morala intenzivneje gojiti in
posvetiti bi ji morala pazno tudi šola
sama! Edino žensko vlogo, Ojdlpovo
mater in ženo Jokasto, je upodobila gdč.
Beata Linznerjeva z veliko umerje-
nostjo in finim čutom za oder, dasi nad-
povprečnih kvalitet talenta ni pokazala.
Manj izrazit je bil Miroslav Stalzer
kot Jokastin brat Kreon, dasi je bila nje-
gova igra sicer precej nepriljubljena. Stari
video-perok Tejrežias Dušana Hu-
marja je učinkoval bolj po maski ka-
kor po igri, zadel pa je splošno iluzijo
starca.

V Zevsovem Zreču je nastopil Jožef
Platovšek in bil malo medel, kar pa je
bil kriv večinoma njegov še preneiz-
raziti glas. Precej naravno po igri in de-

klamaciji je upodobil Jožef Pavlin
svojega sela iz Korinta in bil je tudi po
maski naraven. Manj sproščeno je od-
igral Ivan Krepil pastirja. Nedvomno
največji igralski talent je pa izpričal Mi-
lan Venišnik v sicer kratki, a po-
membrni vlogi dvornega sluga. Dogodke
na dvoru je opisoval s takim čustvom
in »elementarnostjo, da je dvignil prizor
svoje nastopa do napetega zanimanja.
Zborovodja je bil Stanislav Janežič.
Zbor tebanskih mestnih očetov, ki ga je
spremljal klavir, je prav častno rešil
svojo nalogo in zaslužil pohvalo.

Naše dijake bi radi še videli, in bilo
bi prav, ako bi si znova izbrali kako
klasično delo.

k. Planinski Vestnik. Letošnja tretja
številka je posvečena uvodom planin-
skemu cvetju v nižinah, o katerem piše
Viktor Petkovšek, zimi na Prisojniku
(Uroš Zupancič), smučanju okrog Zale
in Iške (Marjan Lipovšek) in beli smrti
(Pavel Knavner). Ostali deli izpolnjujejo
razna poročila. Kakor vsi drugi, je seve-
da tudi ta snopčič odlično ilustriran. Kot
priloga mu je dodan večbarvni geološki
zemljevid zahodne Slovenije, ki izpopol-
njuje razpravo p. Janeza Zurge »Z geolo-
gije naših Alp«.

k. Bunjevci in Sokci. Jeronimova druž-
ba v Zagrebu je izdala Aleksa Kokića in

Marka Čovića monografijo »Bunjevci i
Sokci«, v kateri je prikazano celokupno
življenje obeh teh dveh vovodinskih skupin,
ki se prištevata deloma k Hrvatom,
deloma pa hočeta ohraniti neko samostoj-
no vez med Hrvati in Srbi. Omenjena av-
torja stoji na hrvatskem stališču. Opisi
so grupirani okoli treh središč: Subotice,
Sombora in Bajke (na Madžarskem). Do-
dan je tudi zemljevid.

k. Konec zagrebške gledališke krize.
Kakor smo poročali, je nastal v Zagrebu
spor med upravnikom gledališča dr. Jež-
čem in ravateljem drame Dušinom. Kri-
tik Vladimir Kovačič je prevzem mesta
ravnatelja odklonil, enako režiser Hinko
Nučić, sedaj pa je prosvetno ministrstvo
razsodilo tako, da ostane Dušjin dalje na
svojem mestu.

k. »Dijak prosjake« v Zagrebu. Milok-
kerjevo opereto »Dijak prosjake«, ki jo
pripravlja kot prihodnjo glasbeno novi-
telo naše mariborsko gledališče, igrajo
te dni v zagrebškem Malem kazališču.

k. Hrvatski jubileji. Nedavno je slavil
petindvajsetletnico svojega delovanja bo-
senski književnik Ilija Bjelavac, ki je na-
pisal celo vrsto romanov in novel. Po po-
klicu je časnikar. Zagrebški univerzitetni
profesor in znameniti zgodovinar dr. Fer-
do Šišić je pa slavil sedemdesetletnico
življenja. Njegovi učenci mu pripravljajo
jubilejni zbornik.

Gospodarstvo

Promet s Češko-Slovaško ustanovljen

DO UREDITVE NOVEGA PLAČILNEGA REŽIMA

Blagovni promet med Jugoslavijo in ozemljem bivše Češko-Slovaške je do nadaljnjega ustavljen. Blago se sicer lahko še nadalje pošilja, vendar pa trgovci iz previdnosti za enkrat tega ne bodo storili.

V tukajšnjih trgovskih krogih naglašajo, da je vzrok za ta korak iskati v novih težavah v plačilnem prometu. Novi položaj v državah bivše republike nalaga izvoznikom opreznost. Med Jugoslavijo in Češko-Slovaško je doslej obstajala trgovinska pogodba iz leta 1928, ki je bila kasneje že parkrat spremenjena in dopolnjena. Že več let so obojestranski uvozniki plačevali blago v kliringu, ki je bil za našo državo večinoma pasiven. Po razpadu republike pa sploh ni jasno, kako se bodo v bodoče računali zaračunavali, ali še nadalje v kronah ali pa v nemških markah. Ker je Nemčija zasedla Češko in Moravsko, potem pa še Slovaško ter je obe državi po pordnevnem izvršenem razpadu vzela v svoj protektorat, Madžarska pa Podkarpattje, je nastala tudi v plačilnem prometu z inozemstvom zmešnjava. Izvozniki hočejo na vsak način po-

čakati, kakšno vrednost bodo Nemci določili češko-slovaški kroni za poravnavo računov za že dobavljeno blago. Odslej bo plačilno sredstvo na Češko-Moravskem in na Slovaškem marka, v Podkarpattju pa penge.

Vsekakor je treba računati, da bo sedanje nejasno stanje trajalo še par tednov. Medtem bosta Nemčija in Jugoslavija gotovo že uredili, vsaj začasno do sklenitve nove trgovinske pogodbe oziroma dodatnega sporazuma, plačevanje računov za dobavljeno blago. Določiti bo treba tečaj krome oziroma marke do dinarja za poravnavo izvoženega blaga in pa urediti vprašanje dosedanjega kliranga s Češko-Slovaško. Ne ve se tudi, ali se bodo dosedanjí češko-slovaški kontingenti za naše blago enostavno dodali nemškim, ali pa se bo določil poseben kič. Zaradi ustavitve izvoza so najbolj prizadeti trgovci z živino, ki so doslej izvažali precejšnje množice svinj na češko-slovaška tržišča. Upati je, da bo Nemčija nadoknadila one kontingente, ki jih v teh prehodnih dneh ne bomo mogli izkoristiti.

Porast hranilnih vlog

VLOGE PRI SLOVENSKEH HRANILNICAH SO NARASLE V JANUARJU ZA NAD 20 MILJ. DIN.

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so znašale pri 29 slovenskih samopravnih hranilnicah dne 31. I. 1939 vloge na knjižice din 662 milijonov 757.801. v tekočem računu pa 476.296.690. skupne vloge torej din 1.139 milijonov 054.491. V primeri s stanjem 31. decembra 1938 se opaža pri vlogah na knjižice porast 26,5 milj., pri tek. rač. 25,2. skupaj 51,7 milj. din. Če odblemo od tega obresti za I. 1938, ki so bile v januarju večinoma že pripisane vlagateljem in ki so znašale 31,2 milj. din. ostane čisti porast vlog v znesku 20,5 milj. din.

Vloge na knjižice so narasle pri 9, v tek. rač. pri 7. skupne vloge pri 12 hranilnicah. Število vlagateljev na knjižice je naraslo pri 8 hranilnicah, tako da iznaša skupno število vložnikov 125.826; v tek. rač. se je tudi zvišalo število vložnikov pri 8 hranilnicah in iznaša skupno 6.553. Skupno število vseh vlagateljev pri 29 hranilnicah je torej 132.379.

Te številke dokazujejo, kako lepo se razvijajo in naraščajo vloge po Novem letu in kako stalno narašča zaupanje vlagateljev v hranilnice in v denarne zavode v obče.

Sport

Načelni sporazum LNP-a z ZNP-om

V Ljubljani je bila konferenca zastopnikov ljubljanske in zagrebške podzveje v dosego enotnosti v pogledu na reorganizacijo JNS-a. Zagrebška delegata sta od vsega začetka poudarila, da Hrvatini ne mislijo več odstopiti niti za las od svojega programa. Ljubljanski delegati so vplivali pomirjevalno, češ da so samo takrat pripravljivi podpreti zagrebške zahteve, ako se izkažejo poprej vsa legalna sredstva za brezposelnost. Predlagali so, da naj se Zagrebčani udeležijo seje komiteja v Beogradu, LNP pa se bo najprej že posvetoval s svojimi klubi. Na koncu je bil za javnost izdan sledeči komunikat:

Danes so se sestali zastopniki ZNP in LNP na informativnem sestanku, ki je potekel v

pristojnem duhu. Skladno je ugotovljeno, da je reorganizacija JNS neobhodna in nujna. Od obeh strani so bile iznesene sugestije k temu vprašanju. Zastopniki LNP so poudarili željo, da bi ta akcija izpraznila vse možnosti mirnega sporazumevanja. Slednje je bila izražena soglasna želja, da ostaneta oba podsaveza v stalnem stiku in da bo v ta namen LNP predložil svoje želje, ZNP pa bo izdelal detaljni načrt k svojemu predlogu o reorganizaciji JNS.

S Poverjeništvu SOLNP-a (službeno). Strogo ohranjen planarni sestanek bo v petek, 24. t. m., ob 20. pri Zamorecu.

Mariborčana na ten'skem prvenstvu Zagreba

Turnirja za teniško prvenstvo Zagreba sta se udeležila tudi dva igralca ISSK Maribora Albanež in Tontić, ki sta častno zastopala mariborski teniški sport. Albanež je v singlu premagal Heinricha s 6:1, 6:0. Biliča s 6:1, 6:0 ter izgubil proti Krznariću s 6:1, 8:1. Tontić je izpadel proti Kraljeviću s 6:1, 8:1. V finalu je Tontić Kukuljević premagal Krstića 6:2, 6:3 ter s tem postal prvak Zagreba.

V konkurenci gospodov v dvojici je zagrebški par inž. Lange-Vojnović premagal par Tontić-Heinrich 6:1, 2:6, 9:7. Horvat-Albanež pa sta izgubila proti paru Antolović-Krstić 6:4, 2:6, 8:6. Slednja partija je bila izmed vseh iger v dvojici najlepša in najinteresnejša. Prvenstvo v dvojici si je priboril par Kukuljević-Hagenauer, ki je v finalu premagal par Antolović-Krstić 8:6, 6:3.

ZNP ne gre na konferenco v Beograd

ZNP je dobil te dni poziv, da se udeležijo konference odbora za reorganizacijo nogometnega sporta v smislu sklepa zadnjega občnega zbora JNS-a. Ker pa JNS nima vse dosedanje vloge ZNP-a po občnem zboru v zadevi večjelega vprašanja ni odgovoril, so Zagrebčani sklenili, da se te konference po svojih delegatih ne bodo udeležili.

POKAL MINISTRA ZA TELESNO VZGOJO ZA DRZ. PRVAKA V CROSS-COUNTRYJU

Minister za telesno vzgojo naroda Djuro Čelović je daroval prehodni pokal za moštvo zmagovalnega kluba na drž. prvenstvu v cross-countryju, ki bo 2. aprila v Zagrebu.

PRVAKI ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV

V nedeljo so bile v Celju prve orodne tekme Zveze fantovskih odsekov. Nastopilo je 14 tekmovalcev iz vse Slovenije, ki so predvajali obvezne vaje na bradlj, drogu, konju, poljubne proste vaje in obvezne vaje na krogih. Izgleda, da bodo prišli pri mednarodnih tekmah v poštvi predvsem Jeseničani, ki so tehnično najboljše izveščali. Prehodno darilo pozlačena Plečnikova orla in plaketo je dobil prvi tekmovalac Eric Natlačen iz Jesenice, ki je dosegel 26734 točk. Vsi ostali so dobili plakete in diplome: Ivan Varšol, Vič: 25812; Zelenik Franc, Jesenice: 25684; Frankič Oskar, Jesenice: 25135; Kravmer Franc, Kranj: 23872; Legan Jože, Jesenice: 22575; Janež Karl, Sv. Helena pri Ljubljani: 22411; Kokot Slavko, Celje: 22157 itd.

s PSK Drava na Ptuj je na nedavnem občnem zboru ponovno izvolil za predsednika dr. M. Župančiča. Klub tvori posebno mladino, tako da lahko z zaupa-

njem zre v bodočnost. Kakor vsi športni klubi, je tudi Drava finančno slika, vendar se novi odbor nadeja, da se bodo v zavedni športni javnosti našli mecen, ki jo bodo pomagali sanirati.

s Mariborska Slavija-P. je v nedeljo gostovala v Celju ter s prij. tekmi tesno izgubila proti SK Celju z 2:3 (0:0).

s Mariborski Rapid bo v nedeljo gostoval v prijateljski tekmi v Cakovcu proti SK Gradjanskemu.

s V celjski skupini prvorazrednih klubov LNP-a se je edina nedeljska prvenstvena tekma med Amaterjem in Jugoslavijo v Trbovljah končala z 2:2 neodločeno. Na tablici vodi Atletik z 10 točkami pred Celjem (9) in Amaterjem (8). Odločitev glede prvega 2. mesta bo padla šele pri nedeljskih tekmah Celje-Olimp in Atletik-Amater.

s PSK Drava iz Ptuja bo v nedeljo odigral prijateljsko tekmo proti SK Muri v Murski Soboti.

s V medklubskem tekmovalcu v slalomu na Crnem vrhu v izvedbi ASK Goronjca je na pragi 520 m z višinsko razliko 90 m ter 11 vratici zasedla državna prvakinja Erika Hlenc drugo mesto za Alojzijo Pračkovo, ki je dosegla čas 2:16,2.

s Jugoslovanski teniški igralci razen Smerduja bodo odpotovali iz Bordighere na turnir v San Remo, od koder se bodo vrnil v domovino.

s V češkem prvenstvu se je odigrala v nedeljo samo ena prvenstvena tekma Pardubice-Bata v Pardubicah z rezultatom 5:1.

s Madžarska nogometna reprezentanca, ki je v Parizu dosegla proti Franciji samo remi z 2:2 (1:1), je v Corku dosegla popolnoma isti rezultat proti Ircom.

s Dunajčan Lazek, boksarski prvak Evrope v teški kategoriji, je v Berlinu izgubil borbo za naslov prvaka proti Nemcu Heuseru s k. o. v 5. rundi.

s Belgija je premagala Nizozemsko v nogometu s 5:4 (3:2), v hokeju pa z 2:0 (1:0).

s Prvenstvo Ostriške v nogometu si je osvojila Admira, ki je v nedeljo premagala Wacker s 4:2 (3:1), drugi je Wacker, tretji pa Rapid.

s Francija bo igrala 23. aprila v Parizu na stadionu Colombes proti reprezentanci Nemčije.

s Olimpijski nogometni turnir v Helsinkih bo odprt pri vseh iz Helsinkov 20. julija 1940, nadaljnje tekme prvega kola bodo 21. in 28. julija, semifinale 29. in 30. julija, finale pa 2. avgusta. Nasprotnika za tretje in četrto mesto pa se bosta srečala že dan poprej, 1. avgusta.

s Amerika hoče uvesti sistem yarda. Ob priliki olimpiade v Los Angelesu leta 1932 je bilo uvedeno mesto dotadanega sistema merjenja v yardih merjenje v metrah pri lahko-atletičkih tekmovalcih. Sedaj se nekateri krugi zopet polegajo za uvedbo starega sistema, vendar pa nimajo mnogo izgledov na uspeh.

s Nov svetovni rekord v plavanju na 500 m (crawl) je postavil v New Yorku ameriški olimpijec Jack Medica v času 5:56,8.

„Kmetiska prosveta“ v Ljutomeru

Lutomer, 21. marca.

V nedeljo je bila širša seja „Kmetiske prosvete“, ki je razpravljala o potrebi ustanovitve pripravljalnega odbora za ljutomerski okraj. Seje so se udeležili številni prosvetni delavci iz ljutomerskega okraja. Po referatu podpredsednika „Kmetiske prosvete“ g. Krefta Vladimira se je razvila stvarna debata, katere soglasen sklep je bil, da je akcija, ki

se je pričela v okviru „Kmetiske prosvete“ nujno potrebna naloga, da dvigne slovensko vas v kulturnem, gospodarskem in socialnem oziru ter jo trdno med seboj poveže.

Po sprejetju krajše resolucije, ki poziva slovenske javne delavce k strdnosti in enotnosti se je osnoval pripravljalni odbor za ljutomersko-gornjeradgon ski okraj.

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

»Popolnoma prepričan, gospod. V nedeljo sem smel privrati ven po svoji oblezi, gospod, in drugi večer — bilo je lepo, ko sem odšel z doma, nekako ob šestih — sem šel gledat, ko pojde gospod Ingram v gledališče. Deček je zardel. »Jaz ga rad vidim, gospod, — on je čeden mož, kajne? Stal sem pred njegovo hišo in videl tole ženo stati v ozki ulici ne daleč od hiše. Nasproti, kakor da na nekaj čaka. Tedaj je že začelo deževati, in hudo, toda ona je stala še dalje; mislil sem si, da bo pošteno mokra.«

»Niste videli, kam je šla?« je vprašal Reynolds, zdaj že pozoren in radoveden.

»Ne, gospod. Potem je prišel gospod Ingram s svojo slugo iz hiše in jaz sem šel naravnost domov. Preden sem prišel domov, se je že prav pošteno razdežilo.«

»Dobro, Dale, danes ste mi mnogo pomagali,« je rekel detektiv. »In zdaj hitite naravnost domov.«

Reynolds je vzel fotografijo in jo vtaknil v žep. Potem je mirno stopil v biljardno dvorano, kjer je našel Norringtona, ki je vadi in bil čisto dobre volje, medtem ko sta Mansfield in Ingram stala pri kamini.

»Zdi se mi, da vam ne bo žal, ko bo današnji dan pri kraju, inspektor, ne?« je rekel Norrington in gledal uspešni karambol.

»Moje težave s tem še ne bodo končane,« je odgovoril Reynolds. »Res obžalujem, da sem vas tako dolgo zadrževal, gospodje, toda ni bilo mogoče drugače.«

Pritisnil je na zvončkov gumb na steni, in ko je prišlo dekle plašnih oči, je naročil, naj prosi dame, da bi prišle doli.

»Medtem, gospodje, dokler ne pridejo — ali je videl kdo izmed vas gospoda Richarda ali pa morda z njim govoril, ko je danes zvečer prišel domov.«

»Da,« je takoj na kratko odgovoril Mansfield. »Jaz, ko sem se izprehajal po veži.«

»Ali ste govorili z njim?« je vprašal Reynolds.

Sarkastičen nasmeh je skrival Mansfield na ustnicah.

»Jas sem rekel: Dober večer, in on je šel mimo mene brez odgovora. To je bila vsebina najinega pogovora, inspektor.«

»Ne preveč prijateljsko,« je menil Reynolds.

»Moji odnosi k Selcottu niso bili nikoli prijateljski. Nisva se imela rada,« je izjavil Mansfield brezbržnosti.

»Jaz ga sploh nisem videl,« je dejal nato Ingram. »Najbrž sem bil na vrtu, ko je prišel. Njegovo šepetanje se je razvijalo v hrupavo krakanje.«

»Ali ste bili na vrtu sami, gospod Ingram?«

»V drugi polovici svojega bivanja tam,« je odgovoril igralec. Bila je odločna rezerva v njegovem odgovoru in inspektor ni silil dalje.

Norrington je podal svoje poročilo, ne da bi bil vprašan.

»Veste, inspektor, da sem bil skoraj, če ne prav poslednji človek, ki je videl Selcotta še živega? Sel je v knjižnico, ko sem jaz prihajal iz obednice. Sel sem ravno sem, da bi se malo poskusil na biljardo. Vprašal sem ga, če pride za nami v družbo. Odgovoril je: »Ah, ne; sovražim te zopne množice.« Odklonil je cigaro in rekel: »da gre prepisati dopise. In jaz sem šel naravnost sem.«

Reynolds je brž stopil k vratom, ko je slišal zunaj korake. Bila je Celia Burnettova.

»Gospa in gospodična Selcottovi ter gospa Grant-Willensova bodo vsak trenutek tu,« je javila.

Inspektor je vzel fotografijo iz žepa.

»Veste, kdo je to, jo je vprašal.

Deklica jo je pogledala in privzdignila

obrvi.

»Ne vem zanesljivo. Takšna je nekoliko kakor gospa Selcottova, ali se vam ne zdi?« je vprašala.

Mansfield in Vane Ingram sta radovedno pristopila in zrla fotografijo. Mansfield je sam z glavo zmajal iz potegnili Celijo Burnettovo na stran, Ingram pa je pazljivo gledal sliko.

»To ni gospa Selcottova,« je vrnil fotografijo inspektorju. »Ne morem reči, kdo bi to bil.«

Reynolds je odložil sliko z izrazom raztresenosti v očeh. Njegovo občutljivo uho je pravkar ujelo čudni odlomek pogovora.

»No?« je šepetaje vprašal Mansfield Celijo Burnettovo.

»Se ne,« mu je odgovorila in ježno dodala: »Ti neumni detektivci!«

Izmučenega in zaskrbljenega moža so te besede razdražile. Kajti naj je že napravil kakršne koli napake, je Reynolds vendarle upal, da ni neumen. Tole ostro ameriško dekle bo prejelo pošteno lekijo, ko bo imel čas za to, je sklenil.

Gospa Willensova je pozdravila inspektorja s prijaznim poklonom.

»Zdi se, da nama je usojeno, da se morava srečavati v tragičnih okoliščinah, inspektor,« je pripomnila. »Oprstite, ako vas prosim, da priznate, da gospa Selcottovi, kolikor morete, utrpela je grozen otes živcev.«

Sodišča

Strahovalci mariborskih stanovanj

V TAJNI RAZPRAVI SO BILI OBSOJENI ŠTIRJE TATOV I IN VLOMILCI, KI SO SE ZAGOVARJALI ZA ŠTEVILNE VLOME V MARIBORU IN OKOLICI.

Pred okrožnim sodiščem se je vršila razprava proti pekovski pomočniku brez stalnega bivališča Jakobu Fišerju, proti zidarju Ivanu Okornu iz Studenc, proti starejšemu mladoletnemu delavcu Zmago M. iz Maribora in proti trgovski pomočniku Viktorju Cizerju iz Maribora.

Prvi trije izmed njih so se morali zagovarjati zaradi vlomov in tatvin, zadnji Cizer, pa, da je nakradeno blago prikri-val. Največ so kradli obleke; tako je Okorn, ki je bil že večkrat obsojen zaradi tatvin, lani na Tezmem vlomil in pokradel obleko in nekaj sbranine pri Polici. Nekaj zatem pri Klančniku v Radvanju, kjer je odnesel zraven obleke in denarja tudi dve hranilni knjižici in pri Kraserju v Studencih. Okorn je vlomil in pokradel pri Kavšku v Stritarjevi ulici,

nadalje v družbi neznanega možga pri Osetu v Langusovi ulici; pri Sv. Lovren-cu v občini Tehtarje pa je s kolom pretepel svojo ženo Ano. Zmago M. in Fišer sta na Tezmem pokradla obleko pri Stropniku; nadalje M. sam v Sp. Dobravi ne-kaj oblek. Ukradene reči pa je prikri-val zadnji obtoženec Cizer. Zaradi tatvin so bile tekom preiskave zaslišane številne priče.

V tajni razpravi so bili vsi obtoženci spoznani za krive ter obsojeni Jakob Fišer na 2 leti in 6 mesecev strogega zapor-a ter na izgubo častnih pravic za 3 leta, Ivan Okorn na 3 leta težke ječe ter na izgubo častnih pravic za 3 leta, Zmago M. na leto dni in 2 mesece težke ječe in Viktor Cizer na 10 mesecev strogega zapor-a in na izgubo častnih pravic za 3 leta.

Tatinski in vlomilski tolpa na zatožni klopi

TOLPA JE BILA SKOZI 6 LET STRAH IN TREPET HALOZ IN BLIŽNJEGA HRVAT-SKEGA ZAGORJA — NA VESTI IMA OKOLI 80 VLOMOV

Na zatožni klopi pred mariborskim okrož-nim sodiščem je sedel 8 članski tatinski in vlomilski tolpa, ki je od 1930. kradla v ob-močju hrvaškega sodišča v Pulu in po bliž-njem Hrvatskem. Vseh je bilo prav za prav devet, kajti Barbara Hrženjak se je zadržala, da je ne bi dosegla roka pravice. Ostali tatje in vlomilci so: 74 letni Franc Habrko, posestnik v Badiščaku, 50 letni Blaž Basili-j in vinčar Stefan Hrženjak, oboje iz Badiščaka, 30 letni delavec iz Višnjice, 30 letna najemni-ca Barbara Vaja iz Jelovca, delavec Rudolf Hrženjak iz Badiščaka, delavec Franc Vajt iz Jelovca in 38 letni Stepan Prašnički iz Badiščaka. Od teh se nahajalo v preiskovalnem zaporu okroglega sodišča Habrka, J. Hrže-njak, J. Prašnički, v moški kazalnici v Ma-riboru pa R. Hrženjak in Fr. Vajt. Zadnja dva sta bila že oba obsojena, prvi na leto dni in 4 mesece strogega zapor-a, drugi na leto dni in 6 mesecev strogega zapor-a.

Vlomilci so v teku 6 let zakrivali okoli 80 vlovov in napravili pri tem nad 60 tisoč din škodo. Vlomili so v kleti, hrame, mlino, vi-ničarje po Gradišču, Zloganih, Gruškovcu, Brezovcu, Gorenskem vrhu, Malu, Cirkula-nah, Jelovcu, Belskem vrhu, Velikem vrhu, Kienovniku, Badiščaku in Bulevcih. Odnáša-li so pšenico, vino, krompir, steklenke žna-lja, kozarce, steklenino, posodo, perilo, ne-komu izpustili iz sodov 900 l vina, galico, vinogradniško orodje, kar jim je nač prišlo pod roke. Pri vlovih so uporabljali celo 11 letnega otroka, da se je splazil skozi kako okno in jim odprl vrata.

Obtoženi vlomilci in tatje deloma priznava-jo tatvine, deloma jih pa zanikajo.

Razprava proti vlomilcem je pokazala neverjetno drznost, s katero so ropali po svojih in okoliških vaseh. Odnegli so vse, kar se je dalo; tako je eden odnesel iz oropane vinčarije celo vrata na glavi. Vina so odnašali po 300 do 500 litrov. Nakradeno blago so porabili doma.

Ob 12. uri je predsednik o. s. dr. Tu-rato razglasil razsodbo. Franc Habrko je bil obsojen na 3 leta strogega zapor-a in na 3 leta izgube častnih pravic, Blaž Basili-j na 3 mesece strogega zapor-a, Stefan Hrženjak na 10 mesecev strogega zapor-a in 2 leti izgube častnih pravic, Jurij Prašnički se oprosti, Barbara Vajt na 2 leti strogega zapor-a, Rudolf Hrže-njak na 2 leti in 6 mesecev strogega zapor-a, Franc Vajt na 2 leti in 6 mesecev strogega zapor-a, oboje se odvzamejo častne pravice za 3 leta. Stepan Prašni-čki na 2 leti in 6 mesecev težke ječe in na 4 leta izgube častnih pravic.

Malemu kazenskem senatu o. s. je predsedoval dr. Turato, prisodovala pa sta o. s. dr. Lešnik in Lečnik. Obtož-nico je zastopal drž. tožilec Košenina, obtožence pa so zagovarjali odvetniki dr. Ravnik, dr. Škapin, dr. Stefanovič in dr. Irgolič.

Zanimivosti

Kako je Pij XII. posredoval za mir

NEUSPEL POIZKUS PAPEŽA BENEDIKTA XV. PRI CESARJU VILJEMU II.

Papež Benedikt XV. je med svetovno vojno posredoval za mir, toda brez uspeha. Po izbruhu ruske revolucije, ko so bile tudi zapadne sile izčrpane in je bila ameriška pomoč že negotova, se je zdel svetemu sedežu trenutek za mirovno po-sredovanje najugodnejši. Dne 13. junija 1917. je naslovil papež na nemško vlado prošnjo, da bi stavila predloge za mi-rovna pogajanja. Dne 26. junija je zaprosil tedanji nuncij Pacelli, sedanjí papež Pij XII., za advenco pri nemškem zunan-jem ministru Bethmannu v Holwegu in cesarju Viljemu II.

»Cesar« piše Pacelli v svojih spomi-nih, »vsa njegova vnanost, njegove be-sede in kretnje so kazale globoke posled-ice dolgih mesecev krvave vojne«. Po-zdravil je prizadevanja papeža za mir, toda nekateri krogi, predvsem prote-stantski, so se papeževemu posredova-nju uprli. Ko je bil kmalu nato Bethmann Holweg, na zahtevo visokih vojaških krogov odstavljen, ga je nadomestil dr-žavni tajnik za prehrano, Georg Michaelis. Mož je bil neodločen, o politiki ni imel pojma in vojna stranka ga je z lah-ko držala na vajeti.

Cim je bila papeževa nota objavljena, je nastal vihar med protestanti. O pape-žu in Rimu sploh niso hoteli čuti. Istočas-no je papež posredoval pri zapadnih ve-selilah, toda v odgovoru nemške vlade,

ki ga je prejel nuncij Pacelli dne 26. septembra, je ves poizkus neuspeh, voj-na vihra je divjala dalje.

Grčija bo ozelenela

A Atenah in okolici so začeli z živah-nim akcijam za pogozdovanje goščav. V »zelenem tednu« bodo nasadili 320.000 dreves. Skoro vsak Atencin je prispe-val, da bo poleti razbeljena, puščobna okolica postala v nekaj letih prijetno ze-len gozd. Ministrstvo je izdalo stroge odredbe za zaščito gozdov. Največje so-vražnice teh so bile črede pasočih se koz. Poslej te ne bodo smele v pogozdene kraje, nadomestili jih bodo z ovcami. Tudi smolarni bodo prikrajšani. Grčija hoče, da goli kraški svet znova ozeleni.

Drama v živalskem vrtu

Tiger »iz lubezni« požrl svojo družico. Popularni krotilec zveri Karl Reber-nig je pripovedoval na Dunaju novinar-jem zanimivo zgodbo iz svojega žival-skega vrta.

V dveh ločenih kletkah je g. Reber-nig imel krasno tigrico in ponosnega tigra. Obe živali sta bili že več let nerazdruž-ljiv par. Nekega popoldneva je slavni krotilec tigra in tigrico po daljšem pre-sledku zopet spustil v skupno kletko. Iz-gledalo je, da se bosta živali spriznili.

ker sta si bila življenjska druga. Po krašnem ljubimkanju je ponosni tiger pred očmi mnogih gledalcev prišel svo-jo družico žrti.

Zanimivo je, da se tigrica sploh ni branila. Tiger je požrl levo polovico svoje družice ter se nato umaknil v svo-

jo kletko. Dunajski zoologi pravijo, da je opisan dogodek edinstven primer v pe-strem carstvu zveri. O tem so pisali mnogi svetovni listi in objavili zelo za-nimive slike te nenavadne živalske lju-bezni.

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASIM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par: najmanjša prispevka za te oglase je din 1.—. Družbe predložijo dopisovanje in izpolnjenost oglasi dne 1.—. ne besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Družbe dajane besede se računajo dvakrat. Oglasi, ki se ne enkratno objavijo, stanejo din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Nizoma so le vnositi v pisnu skaniti s stroškom ali so ne ogleto. Ogleto in izpolnjen račun št. 11.409. Za vse ogleto odgovore čisto malih oglasov se mora vročiti znesek za 3 dni.

Razno

ARBORIN
neodendrin, mixdrin, Schell-biljo-bran, žveplenoapnena brozga, tobakični izvleček, od-da-ka Kmetijska družba, Melje 12. 1697

GRADBENO PODJEJE
MARKO STUHEC

Ivanjkovi pri Ormožu, se pri-poroča v izvršitev vseh s'vabnih del načrtov in pro-računov. Specialno podjetje za izolacijo vlažnih prostoro-v. 2337

Prodaj

PRODAM

radi selitve dve spalnici, kauč, otomano, kuhinjsko opremo, razno orodje, dvokoli-ce, samokolice, okrasne plo-šče za vrt, železne cevi za vrtno ograje, sadna drevesa, razne rože, stole za rože, ole-andre, kunce (zajce), kokoši itd, Stritarjeva 44, Vodopivec 2210

MOŠKO KOLO
na prodaj v Frankopanovi ulici 17. 2324

Prvovrstno sladko
SENO IN OTAVA
na prodaj, F. Filipič, Pobreš-ka c. 38. 2343

Sobo odda

SOBA
s štedilnikom se odda s 1. aprilom, Marmontova 11. 2331

Odda se prazna ali meblirana **SOBA** boljšemu gospodu ali gospo-dični. Aleksandrova 18-II. 2338

Stanovanje

GOSPOD
se sprejme na hrano in stano-vanje, Koroska 74. 2329

STANOVANJE
se odda. Vpraša se Pušniko-va 5, Sudeci. 2333

LEP DOM
s celotno oskrbo dobi poceni gospa ali gospodična, v gornji Gosposki — Tyrševi ulici 14-II, desno. 2335

Oddam sončno
SOBO IN KUHNJO
s 15. aprilom. Kralj Matjaže-va 29 Studenci. 2336

Lokal

RADI BOLEZNI
se odda na prometu kraj lokal za branjarjo, oziroma se nudi samostojni prodajal-ki, zmogni primerne kavelje, služba. Ponudbe na upravi li-sta pod »I. IV.«. 2327

Službo dobi

Sprejem
KROJAČA ALI ŠIVILJO
za fanovski konfekcijo. Na-slov v upravi. 2325

MESARSKI VAJENEC
iz dobre družine se sprejme. Radvanjska c. 9. Vprašati od 12. do 14. ure. 2326

MLAJŠA POSTREZNICA
se sprejme za delo čez dan k manjši družini. Naslov v upravi. 2328

SPREJMEM VAJENKO
Salon Damgo, Franciškanov ul. 21. Maribor. 2339

Iščem
STAREJŠO POSTREZNICO
Naslov v upravi. 2340

Službo išče

DEKLE
z letnimi spricavali, vajeno samostojne kuhe in ostalih gospodinskih del, želi službo pri boljši družini. Ponudbe na upravo pod »Zanesljiva«. 2332

Dopisi

SREČNA BODOČNOST
Prosim naj dvigne pismo pod šifro »Istini razgovor« v upravi 2331

Umrl je 19. marca 1939 naš predsednik in častni član

prelat dr. phil.

Fran Kovačič

zgodovinar in ulemeljitelj znanstvenih organizacij v Mariboru

Bil je neumoren in neustrašen delavec za res-nico in pravico in delo, ki ga je izvršil, ne bo umrlo. Vedno nam bo ostal vzor!

Maribor dne 19. marca 1939.

Zgodovinsko društvo v Mariboru
Muzejsko društvo v Mariboru
Studijska knjižnica v Mariboru